

KLONIUKĖS

„Jos kaip du vandens lašai“, – sako senelis, kai mama ir močiutė susiginčija. „Mes nesiginčijame, visada taip kalbamės“, – atsako kuri nors, jei imi priekaištauti. Geriausia išeitis – palikti jas ramybėje.

Dabar jau žinau, kad „kaip du vandens lašai“ reiškia, kad močiutė ir mama labai panašios, senelis man paaikškino, o tada nuėjo į tėvų kabinetą ir grįžo su dulketu albumu rankose, norėdamas parodyti man močiutės nuotraukas, kai ji buvo mano mamos amžiaus:

– Jos – klonai! – pasakiau.

Nuo tos dienos mama ir močiutė yra „kloniukės“. Tiesa, jos to nežino, nes mudu su seneliu turim keletą paslapčių.

Vienoje tų nuotraukų močiutė su prijuoste sėdi ant suoliuko prie namų, o mama piešia kreidele ant cementinio grindinio. Šalia auga didžiulis nupieštas medis, tikro medžio dydžio.

– Mano svyruoklinis gluosnis, – sako senelis. – Kada nors tau apie jį papasakosiu.

VAIKAS

– Žoanai, eik su vaiku nupirkti duonos.

„Vaikas“ esu aš. Dabar, kai senelį siunčia atlikti kokį nors darbą, aš traukiu drauge. Kartais nesinori eiti, nes žaidžiu arba skaitau, sykiomis net darau namų darbus. Tačiau pastarosiomis savaitėmis svarbiausia – eiti kartu su seneliu.

– Žanai, sako, turim nupirkti duonos.

Išėjęs į gatvę ir tvirtai laikydamas už rankos, senelis priverčia mane perskaityti visus gatvių pavadinimus. Nori, kad išmokčiau visus mūsų kelius, sako, kad jau esu didelis ir netrukus vienas keliausiu po pasaulį. Kai jis taip šneka, man truputėlį trūksta oro, nes jo akys atrodo kaip stiklinės, tokių niekad nesu matęs. Bet klausau ir darau, kaip liepta. Visada klausau senelio – skaitau lenteles su pavadinimais: Urželio, Borelo, Tamarito, Viladomato...

– Negalima orientuotis pagal parduotuves, nes jos nuolat keičiasi. Vienintelis pastovus dalykas – gatvių pavadinimai.

Tada jis žiūri į tas balto marmuro lenteles su tamsiomis raidėmis, lyg norėdami grįžti namo privalėtume kiekvienoje sankryžoje iššifruoti slaptas žinutes.

TAVO SENELIS

– Pasakyk savo seneliui, kad netrukus vakarieniausime.

Kai močiutė sako „savo seneliui“, pasigirsta pavojaus signalas.

Močiutė Katerina beveik visada geros nuotaikos. Beveik. Kai ji būna blogai nusiteikusi, pirmiausia kliūva seneliui – su juo pirmuoju močiutė nebesikalba.

Dienas galima suskirstyti į „karaliau, vakarieniausime, pasakyk vaikui“ ir „pasakyk savo seneliui, kad netrukus vakarieniausime“. Pirmųjų yra daugiau nei antrųjų. Arba buvo. Jau kelias dienas beveik kas vakarą girdžiu „savo seneliui“.

Kloniukės beveik nebesiginčija, dažniau kuždasi virtuvėje. Jos visiškai uždaro duris – kaip tuomet, kai mama kepa sardines arba tėtis užsispiria, kad vakarienei būtų kopūstų. Bet dabar saugomasi ne blogų kvapų iš virtuvės.

Joms užsidarius, senelis negali atplėšti akių nuo durų rankenos, man regis, net nemirksi, skaičiuoja sekundes. Kuo daugiau jų praeina, tuo jo žvilgsnis tampa tuštesnis.

Durims atsivėrus, pirmiausia pasirodo močiutė. Ji skubiai ieško senelio akių, kurios, žvilgsniams susitikus, prisipildo šviesos.

KAIP LAIKRODIS

Senelis Žoanas buvo laikrodininkas. „Vis dar esu!“ – piktinasi jis. Miestelio laikrodininkas. Jam patinka sakyti, kad jo dėka Vilaverdėje viskas vykdavo laiku. Aš juo tikiu. Tikiu ir galvoju, ar dabar, kai seneliai gyvena su mumis, miestelyje penkta valanda ateina laiku, ar minutė po minutės visi pameta laiką iš akių.

Senelis juokiasi. Sako, kad dabar jis nebereikalingas. Bet tai – netiesa. Kiekvieną dieną kas nors iš miestelio skambina ir nori su juo pasikalbėti ir, kol vyksta pokalbis, mama ir močiutė meta savo darbus ir atidžiai klausosi, o mane jų elgesys labai neramina.

Seneliui padėjus ragelį, prasideda tardymas: „Kas skambino? Ko norėjo? Ką sakė? O tu ką atsakei?“ Senelis atsako vis liūdniau, vis labiau susigūžia milžiniškame krėslė, jo akys vėl tampa kaip stiklinės, o kloniukės užsidaro virtuvėje pasišnabzdėti.

DVI RAIDĖS

Paėmęs į rankas laikraštį, senelis išnyksta, o jo vietoje pasirodo naujienas skaitantis senolis. Jo veidas nebeatpažįstamas. Man patinka slapčia stebėti senelį. Žiūriu tol, kol jis išnyksta. Priėjęs puslapį su kryžiažodžiu, senelis pažvelgia į mane, ieškodamas ant staliuko tušinuko. „Padarei namų darbus?“ – klausia ir vėl tampa seneliu.

Kryžiažodžių sprendimas trunka trumpai. Senelis greitai juos užpildo ir visada pabaigia iki galo. Visada juos pabaigdavo. Jau kelias dienas užtrunka ilgiau, o užvakar pritrūko dviejų raidžių. Tėtis tai pastebėjo vakare, atsivertęs laikraštį.

– Uošvi, trūksta dviejų raidžių! – sušunka tėtis, pakeldamas puslapį su galvosūkiu.

– Na.

Senelis nepratarė daugiau nė žodžio, tik tas dvi raides. Tėtis irgi tylėjo ir žiūrėjo į mane stiklinėmis akimis – tokiomis pat kaip senelio. Mama ir močiutė buvo virtuvėje ir kažkodėl dėl to man pasidarė ramiau.

TYLA

Kai senelis tyli, man baugu.

Anksčiau senelis visada triukšmaudavo – kaip senoviniai laikrodžiai, kurie nuolat tiksėdavo. Iki kol liaudavosi veikę.

Dabar jis staiga nutyla ir, jei būname vieni, aš imu kalbėti už abu.

Bet jei šalia yra mama ar močiutė, sunki kaip akmuo tylą priverčia mane kvėpuoti garsiau, kad neuždusčiau. Jie visi trys tyli, o man trūksta oro. Girdėdami, kaip garsiai kvėpuoju, jie ir vėl bando imtis to, ką darė iki tol.

Tiesa ta, kad galiu triukšmauti kiek panorėjęs, bet tylą ten, prie senelio kėdės, pasilieka ilgam, ir, man regis, matau, kaip kvėpuoja. Senelis sėdi visiškai ramus, tarsi visai nepasigestų tiksėjimo.

VALGYTI PAVAKARIUS

Dabar mano pavakariai skanesni. Močiutė paruošia sumuštinį likus pusei valandos iki mano išėjimo iš mokyklos, o senelis jį atneša ateidamas manęs pasiimti. Anksčiau jį rytais padarydavo mama, o aš visą dieną laikydavau kuprinėje minkštėjantį sumuštinį.

Pavakariai – vienintelis geras dalykas, atsitikęs nuo tada, kai viskas pradėjo keistis. Duona traški, o aš pats pasirenku, ką įdėti vidun, ir visad valgau sumuštinį lydimas senelio, kuris, regis, po kiekvieno mano kąsnio tampa vis laimingesnis.

– Kaip aš tau pavydžiu tokio apetito, Žanai!

Sakydamas tai jis braukia ranka man per plaukus ir sušiaušia juos, o aš, nepaliaudamas kramtyti, nustumiu jo ranką sau nuo galvos.

– Nori?

– Ne, ne. Čia ir bėda, aš nebenoriu.

Pabaigiu sumuštinį likus kelioms gatvėms iki namų ir grįžtu nesuprasdamas, kodėl senelis nori būti toks alkanas kaip aš, nes jis pats visad sako, kad būdamas mažas amžinai norėdavo valgyti.

Kartą, kai ruošiau namų darbus, į mano kambarį užėjo tėvai. Atsisėdę ant lovos, jie žiūrėjo į mane taip, lyg norėtų pasakyti kažką svarbaus.

– Žanai, sūnau, eikš čia, atsisėsk tarp mūsų.

– Mudu su tėčiu turim tau kai ką papasakoti.

– Gerą dalyką.

Sprendžiant iš jų veidų, tas dalykas visai neatrodė geras.

– Nuo kito mėnesio senelis Žoanas ir močiutė Katerina gyvens su mumis.

Luktelėjau norėdamas pažiūrėti, ar jie nusišypsos, bet nesulaukiau. Man tai buvo labai gera naujiena, verta bent vieno „valio!“ ir apsikabinimo. Senelis ir močiutė namie su mumis, kaip per atostogas, tik atvirkščiai.

– Galiu apsidžiaugti?

– Aišku, kad gali, sūneli.

– O kodėl jūs nesidžiaugiat?

– Dar turim priprasti prie minties apie pokytį, – atsakė tėtis, tvirtai laikydamas mamą už rankos.

Jiems išėjus, pabaigiau anglų kalbos namų darbus. Rašysena atrodė kaip ne mano, nes visos „a“ ir „o“ buvo subliuškusios.

SENELIŲ NAMAI

Kitą dieną turėjau labai daug klausimų apie šį pokytį, bet kažkodėl nenorėjau jų užduoti mamai. Palaukiau, kol liksiu vienas su tėčiu:

– Bet vasarą praleisim Vilaverdėje kaip visada, taip?

– Pažiūrėsime.

– „Pažiūrėsime“ reiškia, kad ne?

– Gali būti...

– Tėti!

– Manau, kad ne, Žanai, sūnau.

„Žanai, sūnau“ visad mane numaldo ir priverčia nutilti. „Žanai, sūnau“ – „stop“ ženklas, užtenka. Iki šiol niekad neperžengiau „Žanai, sūnau“ ribos.

Nebeuždaviau daugiau jokių klausimų. Nenorėjau daugiau atsakymų.